

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในภาวะไม่ปกติ โดยกำหนดแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นแผนหลักของชาติในการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ โดยที่ในปัจจุบันการดำเนินงานตามแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ มีข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งจากสาธารณภัย และ ภัยด้านความมั่นคง โดยภัยดังกล่าวมีความหลากหลายและมีระดับความรุนแรงมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่สามารถดำเนินการได้อย่างทัน่วงทีและมีประสิทธิภาพ ด้วยการผนึกกำลังทุกหน่วยงาน องค์กร และที่สำคัญพลังสามัคคีของคนในชาติตั้งแต่ในยามปกติ ซึ่งสภาความมั่นคงแห่งชาติได้พิจารณา กำหนดนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติขึ้น เพื่อให้หน่วยงานได้ใช้เป็นกรอบในการจัดทำ ยุทธศาสตร์ แนวทาง มาตรการ แผนปฏิบัติการสำหรับบริหารจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

จากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ “ให้ทุกภาคส่วนเตรียมพร้อมเพื่อเผชิญสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉิน ตั้งแต่ในภาวะปกติ ตลอดจนให้มีการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและทัน่วงทีในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น” (สภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2552) และคณะรัฐมนตรียังได้มีมติเห็นชอบ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ “ต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับพลังงาน และสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

สืบเนื่องจากสถานการณ์ชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ปี 2552 มีกรณีที่สำคัญคือนายกรัฐมนตรีได้ออกประกาศ เรื่อง สถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงตั้งแต่วันที่ 12 เมษายน 2552 ซึ่งในครั้งนั้น ได้มีผู้ชุมนุมทางการเมืองก่อการจลาจลทั่วกรุงเทพมหานคร และเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2552 ได้มีการยึดยานพาหนะขนส่งก๊าซปิโตรเลียมเหลวมาข่มขู่ที่ ถนนประชาสงเคราะห์ ย่านดินแดง ถนนศรีอยุธยาหน้าโรงพยาบาลสงฆ์ และที่หน้า บริษัท คิงเพาเวอร์ จำกัด ซอยรางน้ำ ซึ่งกระทรวงพลังงานได้รับการประสานงานจากศูนย์อำนวยการในสถานการณ์ฉุกเฉินให้ร่วมแก้ไขสถานการณ์ โดยให้วิศวกรของกรมธุรกิจพลังงานและช่างเทคนิคของผู้ประกอบการ ร่วมกัน

เคลื่อนย้ายรถออกไปจากที่ชุมนุมไปไว้ในที่ปลอดภัย และจากเหตุการณ์ครั้งนั้น หน่วยงานในกระทรวงพลังงานได้ทำการทบทวนแผนปฏิบัติการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

จากกรณีดังกล่าวได้เกิดเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่เดือนมีนาคมจนถึงเดือนพฤษภาคม 2553 ทำให้เกิดความเสียหายต่อทุกภาคส่วนซึ่งสถานการณ์ชุมนุมทางการเมืองเป็นเรื่องยากที่จะควบคุม และในการเกิดการชุมนุมทุกครั้ง สาธารณูปโภคมักจะถูก ยึด ช่มชู้ คุกคาม กรมธุรกิจพลังงานได้เตรียมการโดยมีการฝึกอบรมซักซ้อมแผนปฏิบัติการฉุกเฉินระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงพลังงานและหน่วยงานด้านความมั่นคง และจัดตั้งศูนย์อำนวยการในสถานการณ์ฉุกเฉินกรมธุรกิจพลังงานเพื่อเป็นการพัฒนาการเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นในครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของบุคลากรกรมธุรกิจพลังงานและเพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉินของกรมธุรกิจพลังงานเพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจในครั้งนี้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉินของกรมธุรกิจพลังงาน

ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ หากมีสถานการณ์การชุมนุมทางการเมืองเกิดขึ้นอีก จะเป็นประโยชน์ให้หน่วยงานในภาครัฐหรือภาคอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันที่

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉินของกรมธุรกิจพลังงาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของบุคลากรกรมธุรกิจพลังงานในการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉินของกรมธุรกิจพลังงาน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉินของกรมธุรกิจพลังงาน

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉิน กรณีศึกษา: กรมธุรกิจพลังงานกับกรณีเหตุการณ์ นปช. ใน 7 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านการวางแผน

- 1.2 ด้านการจัดองค์การ
- 1.3 ด้านบุคลากร
- 1.4 ด้านการสั่งการ
- 1.5 ด้านการประสานงาน
- 1.6 ด้านการรายงาน
- 1.7 ด้านงบประมาณ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร บุคลากรภายในกรมธุรกิจพลังงานจำนวน 415 คน จาก 9 ส่วนราชการ ได้แก่

- 1.1 ตรวจสอบภายใน
- 1.2 สำนักบริหารกลาง
- 1.3 ก.สถาบันพัฒนาเทคนิคพลังงาน
- 1.4 ก.สำนักความปลอดภัยธุรกิจก๊าซธรรมชาติ
- 1.5 ก.สำนักความปลอดภัยธุรกิจก๊าซปิโตรเลียมเหลว
- 1.6 ก.สำนักความปลอดภัยธุรกิจน้ำมัน
- 1.7 ก.สำนักคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง
- 1.8 ก.สำนักบริการธุรกิจและการสำรวจน้ำมันเชื้อเพลิง
- 1.9 สำนักบริหารยุทธศาสตร์

กลุ่มตัวอย่าง คือ ศึกษาเฉพาะบุคลากรภายในกรมธุรกิจพลังงาน จำนวนทั้งสิ้น 415 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2553) จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 204 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้กำหนดให้กรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน เป็นขอบเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษา

4. ขอบเขตด้านเวลา

ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษา เป็นเวลา 6 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

“การบริหารจัดการ” หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึงของหน่วยงาน และ/หรือ บุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่างๆ

“การวางแผน” หมายถึง วิธีการตัดสินใจล่วงหน้า เพื่ออนาคตองค์การ ซึ่งเป็นหน้าที่ของการจัดการ ในทางเลือกว่าควรจะให้ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เป็นขั้นตอนดำเนินงาน การใช้ทรัพยากร การบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นหมายที่ต้องการ

“การจัดองค์การ” หมายถึง การตัดสินใจเลือกวิธีการในการจัดแบ่งกลุ่มกิจกรรมและทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การออกเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบ เพื่อให้การประสานงานระหว่างกลุ่มกิจกรรมและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

“การจัดบุคลากรเข้าทำงาน” หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการทำงานในหน่วยงานหรือ องค์การเพื่อให้บุคคลมาปฏิบัติงานตามที่ต้องการ และให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

“การสั่งการ” หมายถึง การส่งเสริม ช่วยเหลือ ปกป้อง แนะนำ สั่งการ ประสานกิจกรรม การติดต่อ การมอบหมายภารกิจต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือ แผนที่ตั้งไว้

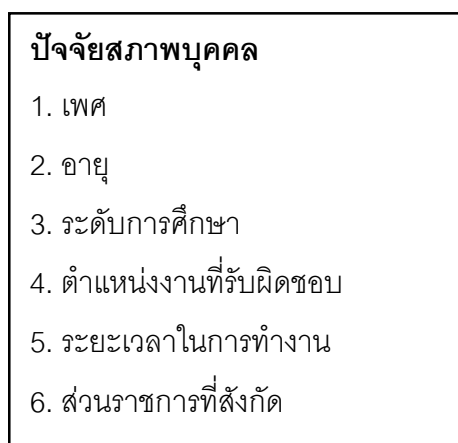
“การประสานงาน” หมายถึง การจัดให้คนในองค์การทำงานสัมพันธ์สอดคล้องกันโดยจะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมาตรฐานการปฏิบัติขององค์การเป็นหลัก ต้องมีการจัดระเบียบ วิธีการทำงาน อีกทั้งความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพื่อให้เกิดความคิดความเข้าใจตรงกันในการร่วมมือปฏิบัติงานให้สอดคล้องตลอดเวลา และกิจกรรมที่ต้องกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยไม่ทำให้เกิดความสับสน ขัดแย้งหรือเลื่อมล้ำกัน ทั้งนี้เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น ทำให้ได้มาซึ่งงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

“การรายงาน” หมายถึง การที่ผู้มีหน้าที่เสนอผลของงาน หรือกิจกรรม ให้ผู้บริหาร หรือผู้ร่วมงานได้ทราบ

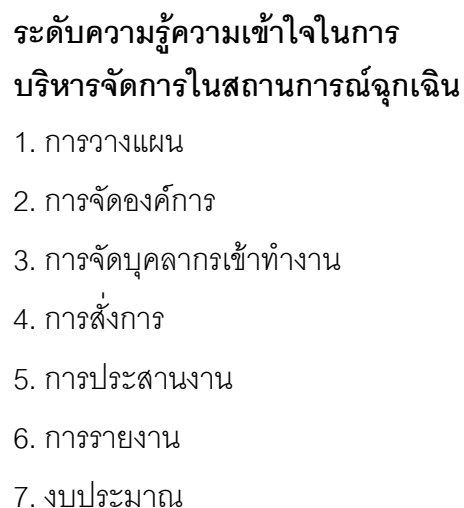
“งบประมาณ” หมายถึง แผนการดำเนินงานในการจัดหาเงินมาใช้ในกิจการ ซึ่งจะแสดงเป็นตัวเลข ในรูปของจำนวนหน่วยและจำนวนเงินที่จะใช้ดำเนินงาน สำหรับระยะเวลาในภายหน้า การจัดทำงบประมาณจะจัดทำล่วงหน้า ถ้าเป็นงบประมาณระยะสั้นก็จะมีระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี และถ้าเป็นงบประมาณระยะยาวจะมีระยะเวลา 3 ปี 5 ปี การจัดทำงบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในทางการบริหารและเป็นที่ยอมรับสำหรับการช่วยตัดสินใจของผู้บริหารได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

บุคลากรของกรมธุรกิจพลังงาน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉิน แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจของบุคลากรภายในกรมธุรกิจพลังงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉิน